

ADA CASTELLS

Erri de Luca

Bromera i Seix Barral li acaben de publicar *Els peixos no tanquen els ulls*, una història feta dels seus records de quan tenia deu anys i es va iniciar en la literatura i l'amor. Pur Erri de Luca per deixar-se atrapar per una prosa intensa com la sal del mar

FOTO: ORIOL DURAN

A.C. Hi ha escriptors d'una sola obra que sempre la van polint més i més. És el teu cas?

E.L. Jo sempre explico fets i històries i la part de reflexió sempre és poca i està fins i tot lligada al moment i a la circumstància. Si treus una frase del meu llibre i la portes fora, és com un peix fora de l'aigua. Jo sempre parlo d'històries del meu passat perquè això em permet no inventar. És com si tingués una segona oportunitat a la vida, no pas per canviar-la, ni tan sols el bon Déu pot canviar el passat, sinó per intensificar allò que vull recordar. Si la vida és el mar, l'escriptura és una petita bassa relliscosa on l'aigua s'ha evaporat i només hi ha quedat la sal. Em demanes si sempre estic escrivint el mateix llibre?

A.C. Sí.

E.L. Doncs, no. N'escric tres: un sobre la revolució, un altre sobre la infantesa napolitana i un altre sobre l'alpinisme.

A.C. Certament... I què tenen en comú?

E.L. El desig de ser altre cop amb la gent que surt en aquestes històries. Mentre escric, estic amb ells i això és el que em dona sentit d'escriptura. És la meva màxima motivació, una manera d'estar acompanyat.

A.C. Vius sol?

E.L. Visc al camp, al nord de Roma, en una casa aïllada, sol. M'agrada així. Quan escric mai no entra la paraula *feina*. Quan feia feines manuals, fa vint anys, l'escriptura era una petita part de la jornada, però era la millor perquè justificava tota la resta. Per mi, l'escriptura sempre ha estat un temps salvat i no pas un temps venut.

A.C. Encara ara, que pots viure dels teus llibres?

E.L. Ara tampoc. Jo no m'ho plantejo com una disciplina. No escric cada dia, sinó només quan tinc

alguna història o un encàrrec que m'agrada, perquè els encàrrecs ajuden, són una forma d'invitació. No tot ha de ser inspiració, també els suggeriments són bons.

A.C. I ara per què has fet aquest llibre de quan tenies deu anys?

E.L. Per la distància de mig segle. M'impresiona. Volia tornar al punt de partença perquè en la infantesa tens totes les possibilitats i és la vida qui ens en fa obrir una i no pas l'altra. En la infantesa som tot.

A.C. S'hi veu molt l'origen del teu amor pels llibres.

E.L. Sí, perquè parlo d'un nen napolità que es protegeix llegint. Els llibres li donen un poder de co-

neixença que el converteixen en un petit adult reclòs en un cos de nen. Ell té un coneixement precoç del món a través de la literatura.

A.C. És també un enamorat de les paraules.

E.L. Jo sóc un apassionat del vocabulari, per això m'interessa l'escriptura sagrada. A l'Antic Testament primer Déu diu i després fa la creació. Diu, serà la llum i la llum va ser. Per què ho diu? És la potència creativa de la paraula.

A.C. I el verb es va fer carn.

E.L. Sí, i a més utilitza el verb *dir* que és el més difús respecte als altres.

A.C. Els teus llibres desprenen bondat.

E.L. La bondat i la maldat estan barrejades dins de la criatura humana. L'amor no és un sentiment que ens arriba sinó una energia present en el cos humà que una persona pot disfrutar o no. Partim amb una gran dosi d'amor. És l'amor que tenen les cèl·lules i els bacteris. L'amor és potent, però Caïn vol matar Abel perquè se sent abandonat i té gelosia amorosa. L'amor és arriscat i la gelosia no és una deformació sinó una de les seves manifestacions. La gelosia és un sentiment que està a ple dret dins de la força amorosa i la maldat també ens ve de dins. L'Antic Testament també ens parla del bé i del mal. L'arbre del coneixement és un de sol i té espines i flors.

A.C. Ets creient o només te n'interessa l'aspecte cultural?

E.L. No, sempre diferencio entre creient i ateu. L'ateu nega la divinitat fins i tot en la vida dels altres i jo l'excluc només de la meua. Els creients tenen notícies des de la intimitat que jo no tinc. Sóc un lector apassionat de la història i de l'hebreu antic.

A.C. I l'has estudiat tot sol?

E.L. Sí, és com qui toca un instrument sense anar al conservatori. L'únic que has de fer és fer-ho tots els dies. Jo em desperto amb l'hebreu antic. És com una activitat física.

A.C. Per què fas llibres tan curts?

E.L. El temps de llegir és curt i deixo el lector abans que em digui que ja no pot més. El millor que em pot passar és que el lector encara no em vulgui deixar.

A.C. Diries que fas poesia?

E.L. No. La meua prosa és intensa, però no és poesia. La frase és llarga i acaba quan m'ho demana el cos físicament. Jo escric a mà, com tu. El cap sempre és l'últim a saber què passa. Al contrari del filòsof: jo parteixo del cor, del nas, dels peus, de tot. *